

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe un jum. . 12 «
Pe o lună . 2 «

Nrul de Duminecă

Pe un an . 4 Cor.
Pentru România și :
America . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
un 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Miksa utca 2—3.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se ina-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

„Știința n'are patrie“

Aceste sunt cuvintele cu cari presa străină, mai ales cea ungurească, argumentează împotriva medicilor români.

Ce are a face politica cu știința? Cum vin medicii români să amestece chestia românească din Ungaria la un congres internațional al științei și mai ales al unei științe atât de puțin naționale cu medicina? Cum vin ei să facă chestie politică din participarea sau neparticiparea lor la un congres internațional științific? Astfel se întreabă presa ungurească.

Mărturisim cu toate acestea că nu ne-am gândi nici-odată să răspundem argumentelor presei ungurești. Ea nu face altceva decât a-și împlini datoria, apărarea intereselor ungurești, și în politică, se știe, nu argumentul chiamă teza, ci teza chiamă argumentul. Mai ales presa ungurească, și din ea mai ales ziarul imperialismului, este meșter în a găsi argumente spre a îndreptăți orice măsură de asuprire când e vorba de interes unguresc.

Nu am discuta cu astfel de adversari pe cari nu-i vom convinge nici-odată. Dar cum naivitatea își are patria ei oriunde, suntem siguri, că nu va fi mic numărul celor ce și la noi vor fi amăgiți de argumentele acestea. Nu vedem cum chiar președintele comitetului național al medicilor români, d. Dr. Toma Ionescu, una din somitățile medicinei române, spune că »știința n'are patrie?« D. Dr. Toma Ionescu este de sigur un bun român, nu avem mo-

tiv a-i atribui sentimente antinaționale sau măcar cosmopolite, dar este totuși semnificativ că D-sa, fratele unui fost ministru și probabil viitor ministru-președinte al țării-românești, poate rosti astfel de cuvinte. Ele dovedesc, alături de cazul din anul trecut al dlui profesor Rădulescu-Motru, cât de puțin a pătruns conștiința luminată și deplină a naționalității și a intereselor naționale într-o anumită pătură și categorie de oameni nu la noi numai ci și în România.

Știința nu are patrie deci... Să admitem asta, cel puțin pentru o știință ca medicina, deși nu ar fi greu de dovedit că naționalitatea, patria, și aici își întipăresc în mod neobservat și inconștient pecetia, până la un grad, în felul cum ea este studiată și aplicată, în metodele și procedeele ei, în aversiunile și preferințele ei pentru anumite ramuri, variind după țări și temperamente naționale.

Dar persoanele cari fac știință, nu au ele o patrie, o naționalitate? Oare faptul că ele cultivă o știință »impatriotică«, »anațională« (dacă ni-se îngăduiesc aceste cuvinte) le impune datoria de a se lepăda de orice sentimente, simpatii și antipatii naționale? Nu au dreptul, sau pierd oare datoria de a se simți membrii unei națiuni, de a se solidariza cu sentimentele, cu aspirațiile și idealul național al poporului lor? Oare savantul nu-i și el om din carne și oase, nu face și el parte integrantă din organismul națiunii sale?

Se pare că și d. Dr. Toma Ionescu a înțeles acestea. Într'un nou interview acordat unui confrate din București, el mărturisește că

s'a convins că nu este locul medicilor români la congresul din Budapesta.

Pentru orice popor, interesul de conservare, al păstrării de sine, este cel dintâi și primează orice altă preocupare. Mai înainte de a face știință, fie și de cea mai internațională specie, el trebuie să trăiască, să existe. Ce folos am avea, dacă știința românească, fie medicina, matematica, fie chimia, geologia sau tehnica ar da omenirii descoperiri senzaționale cari ar pune-o înaintea tuturor celorlalte popoare și dacă totuși prin lipsa de conștiință națională a membrilor ei, poporul românesc ar pieri? Mai bine un popor fără știință, dar cu existența asigurată decât invers. Piară mai bine știința românească și toată gloria națională ce ne-o aduce ea, decât poporul românesc însuși. Un popor viguros și conștient își va crea pe urmă în mod fatal și o știință, dar o știință, oricât de înaintată, nu va putea mântui un popor ticăloșit și fără conștiința intereselor sale colective.

Folosul *individual*, câștigul de glorie și prestigiu personal ce poate rezulta pentru medicii români prin participare nu poate fi în contradicție cu folosul *colectiv* ce trebuie să rezulte pentru poporul românesc întreg. Altcum ar fi un folos aparent, mincinos și în fond imoral.

Medicii români cari au hotărât neparticiparea au înțeles că sunt *datori* să facă acest sacrificiu *personal* cauzei colective. Ei s'au pătruns de toate interesele și datoriile naționale ce le impune faptul că sunt fiii unui neam, în ciuda caracterului internațio-

FOIȚA ZIARULUI «TRIBUNA».

Din frământările școlii germane în Polonia.

II*)

Pentru un articol în care se »dovedește« că »legile unei pedagogii bazate pe psihologie« pretind ca religia să li-se propună polonilor, ca și celelalte materii, în nemțește, iar nu în limba maternă, autorul e decorat de către Regele cu ordinul »Adler der Inhaber des Königlichen Hausordens von Hohenzollern«. — Articolul produce în tabăra polonilor o adâncă indignare. Învățătorii însă îl salută căci nu văd în el decât confirmarea prin dovezi științifice a unui lucru real, care se practică de mai mulți ani »fără ca vre-un învățător să clipească măcar din ochi, fiindcă el e legal și dela sine înțeles«.

Autorul articolului »a stabilit o regulă matematică care zice: lucrul stă așa și așa și nu poate sta altcum«.

O întreagă ceată de renegați apără din răspuneri limba germană, vorbind cu dispreț despre »pretensiunea naivă de a face din limba polonă punct de mîncare pentru întregul învățământ«, ba cred a și putea sprijini afirmațiile pe Comenius, adecă tocmai pe acel pedagog care a spus clar și respicat că a învăța pe copil o limbă străină înainte de ce l-ai învăța limba maternă, e ca și când ai voi să-l înveți pe cineva călăritul înainte de ce ar ști umbla.

*) Vezi numărul precedent.

Interesantă psihologia renegatului: Unul se miră că se mai pierde atâta vreme prin gazete cu discuții despre îndreptățirea limbei polone în școală. Doar mai demult aceasta era în școli și n'a produs nici un rezultat. »Deodată îmi vine în minte, zice acesta, că și eu mă trag din părinți poloni (observați, nu că »și eu sunt polon«) și că și eu am avut norocul (ironie) de a cerceta buna școală veche (iarăși) încare se învăța polonește«. Rezultatul umblării în această școală e că n'a ajuns să învețe nici ortografia. Pentru a dovedi aceste citează din scrisorile pe cari le trimitea mai târziu, când era în seminar, părinților, scrisori pline de greșeli.

»Limba maternă nu contribuie cu nimic la înțelegerea celor învățate, totul atâră de metoda de instrucție«. Și așa mai departe. Concluzia: limba germană e la locul ei în școala polonă, și numai ea. Asta se referă și la religie, care poate fi învățată și nemțește cu acelaș rezultat ca și polonește.

Guvernul plătește mai multe mii de exemplare din revista pentru copii »Kindergärtchen«, cari se împart gratis copiilor săraci. Cei mai cu dare de mână pot să-și aboneze reviste cu 2, 3 sau 4 pfenigi pe lună.

»Germanizarea Sileziei superioare și dușmanii ei« se chiamă o conferință pe care a ținut-o la o adunare un director de școală, conferință care se termină cu următoarea rezoluție: »Instrucția germană ce se dă azi în școlile polone o declarăm, bazați pe deoparte pe îndelungatele ex-

periențe și rezultate obținute, iar pe de alta pe motivele pedagogice aduse de învățătorii cari s'au ocupat de chestiune, ca pe deplin corăspunzătoare scopului. 2. Invinuirile contrariilor cari vor să tragă la îndoială valoarea educativă a instrucției noastre școlare, prezentând școlile noastre drept școli de dresură și de prostire — le respingem. 3. Rugăm guvernul să rămâie și pe mai departe pe punctul de vedere de până aci și să interzică cu totul orice întrebuițare a limbei polone în școale«.

O mărturisire prețioasă: »Singurii sprijinitori ai școlii în acțiunea ei de a germaniza Silezia, sunt familiile germane, armata și societățile de tir și gimnastică. Dușmanii sunt mai numeroși: societăți polone, presa polonă și — durere și câțiva deputați parlamentari. Numărul societăților polone crește neconținut prin înființarea de societăți nouă, spre nespusa pagubă a limbei germane. De unde până mai ieri alaltăieri producții teatrale polone nici nu se pomeneau, azi le întâlnești la fiecare pas. Cântecurile și discursurile polone își dau și ele sprijinul lor pentru întărirea mișcării polone«.

Conferențele învățătoresci nu se ocupă de altceva decât de chestii metodice. Cum se poate obține un succes real în limba germană și cari sunt cele mai expeditivă căi — asta e întrebarea de căpetenie care se discută an de an în conferințe, privindu-se diferite puncte de vedere. Când se face câte un pas mai departe, acesta e pentru a se întreba: »Ce datorii are școala și toți aceia

nal al științii lor. Ei au dovedit o deplină și adâncă conștiință națională care primează toate celelalte sentimente și dorinți de alt ordin și pentru asta, nu pentru noi a căror soartă nu vor putea să o schimbe prin protestarea lor, fapta ce-au săvârșit are o însemnătate nemăsurată. Aceasta este ce trebuie să ne umple de bucurie.

Interpelare în Camera Austriacă asupra expulzării d-lui Iorga. Ziarului »Minerva« din București i-se comunique din Cernăuți, că d-nii deputați Onciul și Isopescul vor interpela pe ministrul de interne al Austriei asupra expulzării d-lui Iorga.

Alegerea de deputați la Jebel. Ieri, Duminecă în Jebel s'a despusi scrutinul alegerii de doi deputați sinodali pentru Caransebeș. Comisarul consistorial d. Ioan Marcu a proclamat aleși pe d-nii Gheorghe Serb cu 520 de voturi și Dr. Dimitrie Cioloca cu 284 de voturi contra dlui Avram Berlogea, care a întrunit 236 de voturi.

Secția Ploiești către dr. Lueger. Liga Culturală, secția Ploiești, a expediat următoarea telegramă:

Dlui dr. Karl Lueger
Primarul orașului Viena.

Excelență,

Convinși că Excelența Voastră este unul din adevărații prieteni ai poporului român, subsemnații respectuos vă rugăm să binevoiiți a primi adresa de față, care cuprinde protestarea și rugămintea de mai jos.

Excelență,

Noi suntem membrii »Ligei Culturale« a tuturor românilor, al cărei scop este, după cum se vede, unitatea sufletească a neamului, prin ajutorul culturii naționale. Această idee a formulat-o, și a afirmat-o în toate ocaziunile, cu toate puterea mai presus de oricine, d. Nicolae Iorga, profesor universitar, care a fost expulzat din țările austriace, în ziua de 19 Mai a. c.

Iată față de care fapt ne permitem a protesta în mod demn și energic — și vă rugăm să binevoiiți a interveni pe lângă înaltul guvern imperial pentru ridicarea decretului de expulzare de mai

cari pot promova germanizarea față de propaganda polonă?« Iată câte ceva din răspunsuri: »Cumcă dreptul limbei germane în școlile polone e indiscutabil, asta se înțelege dela sine; altcum ar fi o contradicție în ce privește datoria statului față de problemele ce are de realizat. A da drept și limbei polone în școală ar însemna a sprijini agitația polonă. Dar asta nu se poate nici din alt motiv: Nu s'ar găsi învățători poloni cari să poată împărtăși în școală cunoștințe de limba polonă literară. Cei mai mulți învățători poloni, chiar în cazul când mai știu polonește, vorbesc numai dialect. Dacă se vor urma numai metodele cele bune, germanizarea Sileziei, în ce privește limba, e numai chestie de timp. Școala trebuie să învețe că Silezia e ceiace e nu prin poloni, ci prin nemți. La istorie se pot lua și capitole singuratic din istoria Poloniei, căci prin nimic nu se pot scoate mai ușor din cap gâr-găunii unei viitoare Polonii, decât prin arătarea stărilor mizerabile ale Poloniei de odinioară ceiace e o dovadă că polonii nu sunt un popor în stare de a'și avea țara proprie, independentă. Școala mai are și datoria de a influența generațiile mai în vârstă în sens național-german și anume a) pe părinți prin ajutorul copiilor și b) pe adulți prin învățător...

Biblioteci pentru tinerime și biblioteci populare, se înțelege nemțești. Fabricanții să dea din milioanele pe cari le câștigă câteva sute de mărci pentru gazete nemțești pe cari să le împrăstie gratuit lucrătorilor poloni, cari altcum cetesc foi poloneze agitatorice.

sus, provenit desigur din greșite sau răuvoitoare informațiuni.

Și vă rugăm călduros pentru aceasta, Excelență, deoarece a fost lovit un cetățean al regatului român, un reprezentant al poporului în adunarea deputaților, un profesor universitar, un mare istoric și îndrumător al neamului și secretarul general al societății noastre.

Și cum se apropie venirea în țara noastră a Alteței Sale Imperiale Principelui Moștenitor Francisc Ferdinand, venire ce va aduce cu dânsa multă cinste pentru țara și poporul nostru — am dori Excelență, să-l primim cu toții fără nici o strângere de inimă, ci cu toată inima și cu brațele deschise.

Excelență,

Sfârșim cu credința că veți asculta cu bunăvoință glasul nostru și cu speranța într'un bun rezultat, rugându-vă în acelaș timp să primiți asigurarea profundului respect ce vă păstrăm.

Pentru membrii Ligei Culturale, Secțiunea Ploiești.

Comitetul: Președinte, preotul Gh. Chirică; vice-președinți, N. Timuș, șeful de vamă, Traian Mihai, profesor; secretar, D. Munteanu-Râmnic, profesor; casier, Corneliu Tacit, farmacist. Membrii: N. Henzel, profesor; I. Drăghicescu, proprietar.

O desmintire. Se anunță din Viena: Cercurile bine informate desmint știrea dată și de noi la acest loc că se va face o mișcare la ambasadele din Londra și Petersburg. Știrea despre retragerea ambasadorului austriac din Petersburg a produs consternare la ambasadă. Se crede că este vorba de o mistificațiune.

Hotărîrea medicilor români.

Textul hotărîrii. Voci de presă.

Iată textul hotărîrii ce au luat Joi medicii români:

»Popoarele civilizate, întemeiate pe principiul sacru al binelui umanității și împunternicite de înalta lor înțelepciune și de marele lor spirit de echitate, voiesc ca orice ființă omenească să se poată bucura de libertatea de a vorbi și de a iubi limba sa naturală, limba sa maternă, fără a înceta de a fi bun patriot.

»Din nenorocire sunt încă țări în cari

Restul istoriei în școală: »Nici nu e mai de dorit cunoașterea istoriei patriei mai apropiate, decât la noi, în Silezia. Îndeosebi trebuie explicat copiilor cu deamăruntul ce are de mulțămînt Silezia nemților, căci știut este că germanismul are atâta dușmani cari nu dorm, ci veghează și uneltesc cu vorba și cu fapte, avînd să dovedească că meritele germanilor sunt foarte neînsemnate, sau chiar că ele nici nu există... Ca probă se da o lecție infamă despre colonizarea cu nemți a Sileziei, în care se arată că polonii sunt leneși și nepricepuți și că înaintarea țării s'a făcut exc'usiv numai prin nemți...

Plângeri împotriva familiei care »surpă tot ceea ce a zidit cu mare trudă școala«. Asemenea împotriva membrilor din comisia școlară, cari adesea nu se duc nici la examen, din cauză că în școală se învață nemțește.

Pentru promovarea germanizării se recomandă și cântecele de leagăn. Copiii învățându-le în școală, le vor cânta acasă când își vor legăna frații, iar mai târziu, fetele devenite mame își vor adormi, odoarele în cântecele învățate cu ani înainte în școală.

Unii cer ca copiii să nu învețe scris-cetitul încă în anul întâi de școală, fiindcă nu știu limba. Dacă s'ar amâna până în anul al doilea, copiii l-ar învăța foarte iute și foarte bine. Redacția răspunde că asta nu se poate, fiindcă așa ceva ar însemna ruina timpurie a sănătății învățătorului...

această libertate este sugrumată. Acesta este cazul Ungariei. Oamenii de stat ai Ungariei, din secolul al XX-lea, trimit înaintea justiției lor și fac să se închiză în temniță femeile române cari îndrăznesc să facă a vorbi copiii lor limba maternă.

»Medicii maghiari, pe de altă parte, invită pe medicii români să ia parte la dânsii la lucrările și festivitățile unui congres medical în capitala Ungariei.

»E incontestabil că știința n'are patrie, nici hotare. Dar este tot așa de sigur că confrății străini ai medicilor maghiari sunt chemați a colabora la acel congres, ca germani, ca francezi, ca englezi, ca ruși, ca japonezi, italieni, belgieni, români, etc. etc.

»Pe de altă parte se știe că uzajele ospitalității obligă pe medicii străini să ia parte la întrunirile și serbările de veselie date de autoritățile și medicii maghiari.

»Iată pentru ce medicii români regretă că nu pot merge cu inima voioasă, în capitala unei țări unde geme întemnițată femeia unui intelectual român, membru al parlamentului, doamna Ana Vlad soția d-lui Aurel Vlad. Această vrednică femeie este condamnată la temniță în mijlocul Europei și în plină civilizație omenească a secolului al XX-lea, pentru că a făptuit crima de a povăui pe copiii români să învețe, să vorbească și să iubească limba maternă, adică limba unei națiuni care numără în țara guvernată de unguri, peste trei milioane de cetățeni apăsați, prigonțiți, maltratați.

»In consecință, medicii români își fac o datorie de a adresa confrăților tuturor țărilor, cari vor lua parte la congresul medical din Budapesta, salutările lor confrățești, cu mărturia omagiilor lor cele mai simpatice și cu expresiunea viilor lor regrete că nu pot face sacrificiul simțământului lor național, spre a le strânge mâna cu cordialitate și a colabora alături cu prea onorații și savanții lor confrăți.

În urmă s'a decis alăturarea unui memoriu care va fi înaintat tuturor comitetelor medicale din diferitele țări ale Europei.

51% din Schleswig-Holstein e locuit de nemți, restul de danezi și de frizi. În toate școlile acestei provincii stăpânește limba germană. Danezii se cultivă pe alte căi. »Asociația pentru păstrarea elementului danez« răspândește cărți și reviste pe cele mai mici prețuri. Ea a edat o carte de cântări naționale aflătoare în fiecare colibă. Dar prin ceace exercită o influență și mai mare e »Foaia ilustrată pentru copii« care se adresează lumii copiilor. Iată ce zice revista noastră despre această foaie: »Ea oferă copiilor premii dacă aceștia îi trimit lucrări scrise de ei, drept răspunsuri la anumite întrebări puse de ea, Totodată se face un anumit schimb cu aceste lucrări cari se trimit copiilor peste graniță (în Danemarca), așa că ele sunt corectate reciproc de către copii. În felul acesta copiii din două țări intră în legătură unii cu alții. Totodată copiii, lucrând, sunt supuși încă de timpuriu influinței politice naționale. Prin tirirea copiilor în politică, prin întăritarea lor în contra ordinii existente și prin infiltrarea germenului urei împotriva nemților, întreaga operă a școlii e zădărnicită în cea mai rafinată și sistematică formă«. O altă societate »Societatea școlară pentru Schleswigul de nord« are angajați învățători ambulanti, cari curtieră ținuturile daneze dând ore private prin familii în limba daneză. Dela o vreme acești învățători au fost opriți în acțiunea lor culturală Danezii au știut însă să-și ajute: neputându-se cultiva în limba lor la ei acasă, tinerii ieșiți din școală sunt trimiși cu sutele în Danemarca, la școli de repetiție și la școli populare superioare (Bauernhochschulen). Intorși de acolo, ei sunt stâlpi neclintți ai naționalității lor, care ca număr

»Pester Lloyd« comentând telegrama primită din București, prin care se anunță că medicii români nu vor lua parte la congresul din Budapesta, spune între altele că în acest caz este vorba de un congres științific și de aceea trebuie să se considere ca o lipsă de seriozitate dacă savanții și medicii pun politica mai presus de știință. Acest fapt probează însă că lucrările congresului nu vor suferi din cauza lipsei medicilor din România.

Continuând, ziarul spune că această demonstrație este îndreptată nu numai împotriva politicii maghiare, ci și contra acelor judecători imparțiali, cari au condamnat o doamnă română, această procedură însă nu corespunde nivelului de cultură al unor savanți, astfel că demonstrația medicilor români condamnată dela început de a rămâne fără efect, nu va produce prea multă iritație. Este de regretat însă, că această demonstrație vine tocmai dintr-o țară, cu care întreținem relațiuni cordiale. În tot cazul rămâne la aprecierea domnilor din România să participe la congrese internaționale sau să pună politica mai presus de știință. În acest caz, medicii din România fac bine să lipsească dela congres.

»Budap. Hirap« ziarul imperialismului unguresc scrie la loc de frunte: Medicii din România au hotărât să nu participe la congresul internațional de medicină, ce se va ține anul acesta în Budapesta. Hotărârea asta nu ne poate altera. Românii nu s'au ilustrat până acum cu nici un nume în istoria medicinei. Dacă nu vin ei la congresul acesta, vor veni atâția alți savanți din toate țările civilizate, și lipsa lor nu se va simți. Dar în adunarea lor, medicii din România au mai adus o hotărâre, prin care se trece peste marginile rezistenței pasive, — și asta ne interesează. Ei vor redacta un memorandum, pe care l vor trimite congresului, și prin care se vor plânge de prigonirile fraților lor din Ungaria. N'au decât s'o facă. Noi ne bucurăm, că o să avem ocazie să dovedim lumii cât de obraznică și mincinoasă e povestea cu prigonirile românilor din Ungaria. Vom dovedi, că în țara asta e oricine liber să se folosească de drepturile lui naturale, cu cari s'a născut, și de drepturile lui istorice, pe cari le-a primit dela noi...

Medicii români ne amintesc de dna Vlad. Dar doamna asta »vrednică« n'a fost întemnițată, pentru că ar fi îndemnat pe niște copii să-și iubească limba lor maternă, ci pentru că a batjocorit imnul unguresc, provocând un scandal public... Trăim într'un secol luminat, când trebuie să fie ordine în stat. Doamna Vlad a agitat împotriva limbii ungurești, și prin urmare împotriva statului. De

nu impune deloc (nici o sută de mii de suflete), ci numai ca cultură și caracter.

La 1899 a făcut regretatul pedagog Fr. Paulsen propunerea ca să se facă pace între prusieni și danezi dându-li se acestora, pe lângă cele 4 ore de religie în limba lor, încă alte 2 ore pentru învățarea limbei. Propunerea n'a fost primită, între altele și pe motivul că — învățătorii nu posed limba daneză.

Interesantă e și mărturisirea că din cei 435 de învățători câți are Shleswigul, în curs de 5 ani de zile au părăsit această provincie nu mai puțin de 127 de înși, din cauza că n'o mai puteau duce în satele daneze.

Preoțimea din Silezia înaintează ministrului de culte o petiție prin care, arătând cât de destrămoasă e neglijarea limbei polone pentru viața religioasă-morală a polonilor, cere introducerea și cultivarea limbei polone în școală. În această petiție se zice între altele: »Educația religioasă a copiilor, începută în familie, e cu totul întreruptă prin intrarea în școală, cum se face astăzi. După ieșirea copiilor din școală tot ce i'a învățat din religie, se pierde, fiindcă nu s'a putut învăța temeinic. Clerul constată cu groază și cu durere cât de mult se depărtează zi de zi poporul de educația religioasă, în urma stărilor școlare actuale. Fiecare preot e convins că materiile religioase nu pot fi pe deplin înțelese de inimile copiilor între împrejurările date. De aceea preoțimea trebuie să privească impasibilă trecerea credințioșilor ei în tabăra social-democraților.

Apar cărți în care istoria Sileziei e tratată pentru

altfel doamna asta »vrednică« n'are motiv să se plângă. Temnița, în care intră ea, e un adevărat castel...

Prin boicotul lor, medicii români dovedesc, că nu sunt oameni serioși de știință, pentru că știința ar trebui să te ridice deasupra tuturor preocupărilor politice. Adevăratul om de știință nu se lasă condus de considerații naționale și patriotice. Dar românii se vede, că sunt mai mult politicieni decât savanți...

Cu privire la procesul de înaltă trădare din Agram.

Solidaritatea sârbească și slavă în genere e ceva mai tare decât solidaritatea românească. De când pe banca acuzaților se înfățișează la Agram oameni de credință și luptă, cărora toate mărturiile false din lume nu le pot pune în spinare o vinovăție mai grea și mai rușinoasă decât aceea că au încercat, împotriva legii străinului, a da libertate celor din neamul lor, cari sufăr prinși în legături de stat nefirești, atâția scriitori slavi, în Austro-Ungaria și peste hotarele ei, se mișcă pentru a atrage asupra acuzaților luarea aminte a oamenilor liberi din țările libere.

Un publicist sârb a cerut pentru cunoscuta revistă parisiacă »Le Courier Européen« păreri mai multor persoane cu privire la comedia judecătorească din capitala Croației, supusă ungarilor. Din parte-mi am răspuns cele ce urmează. Revista franceză nefiind la îndemâna celor mai mulți, traducerea și tipărirea aici a acelor rânduri poate înfățișa oarecare interes cetitorilor noștri:

»Fiecare popor are dreptul de a trăi potrivit cu condițiile caracteristice ale individualității lui naționale. El are dreptul de a întrebuința toate mijloacele pentru a se desface din legăturile care-l prind de o alcătuire politică trecătoare ori samavolnică. Silințele lui în acest sens nu sunt supuse unei judecăți criminale decât adaugând încă o silnicie la o stare de lucruri întemeiată pe silnicie.

»Acesta e răspunsul pe care orice om de bun simț — fie și un om politic ori un cugetător — trebuie să-l dea întrebării d-tale cu privire la nedreptul proces din Agram. Nu vorbi de nevinovăție: nevinovăția legală n'are a face cătuși de

poloni în spirit german. Se descrie în culori nefavorabile tot ce se atinge de poloni și în culori trandifirii tot ce atinge elementul german. Unele din ele sunt pentru învățători, altele pentru elevi.

Un inspector școlar scrie: »Răspândirea limbei germane e o măsură pedagogică, susținerea ei o măsură politică«.

Dintr'un articol despre bascii, flamanzii și bretanii din Franța, cari nu posed limba franceză: »Indeosebi femeile nu vor nicidecum să învețe franțuzește, ceea ce face ca copiii să învețe și ei numai limba pe care o aud acasă dela mama lor«. Despre rezultatele școlii franceze din Algeria raportează același articol: »tinerii arabi ajungeau până la sfârșitul anilor de școală să știe îngâna 25—30 de cuvinte franceze: mai multe nu«.

Mare năcaz pe nemți pentru următoarele cuvinte pe cari le adresează un scriitor polon copiilor neamului său într'o carte de istorie: »Nu uita, fiule, că Dumnezeu te-a făcut polon. Ceea ce e mama și tatăl pentru copiii lor, aceea e patria polonă pentru toți polonii. Patria noastră e pământul polon, e poporul polon, limba polonă, obiceiurile polone și literatura națională polonă, și tu fiule aparțini națiunii polone, drept aceea ești și tu o parte din patria polonă, întocmai ca părinții și frații tăi și întocmai ca surorile tale. Fiecare polon are datoria de a și iubi patria și aceasta mai ales astăzi când Polonia e apăsată de o nenorocire atât de grea. Căci Polonia azi e în robie și n'are o cârmuire a sa proprie«.

Onisifor Ghibu.

puțin înaintea singurului tribunal care e chemat să judece procesele dintre neamuri, și care e acela al conștiinței omenești.

»Binevoiește a primi expresiunea adâncilor mele simpatii pentru silințele ce face neamul d-tale ca să ajungă la o viață națională unitară, ideal logic al tuturor popoarelor conștiente de ele însele«.

Problema »nevinovăției« s'a pus de mai multe ori și în ceea ce ne privește pe noi, românii. E naiv acela care ar căuta să o trateze din punctul de vedere al dreptului strict când idealul pentru care luptă și suferă, stă așa de mult mai presus de asemenea formule trecătoare. A fi cu totul nevinovat în unele împrejurări ale robiei unui popor e tot una cu a nu-și fi făcut de loc datoria.

Și Doamne, mulți nevinovați sunt între loialii români care-și opresc gândul dela orice nădejde pentru a-și opri viața dela orice faptă!

Dacă sârbii fac altfel, ei fac mai bine. Viitorul îi va răsplăti poate, el care, oricum, nu răsplătește niciodată pe înțelepții »buni supuși« cari stau cu mâinile în sân.

(»Neamul Românesc«).

N. Iorga.

Din România.

Abatoare la graniță. În vederea construirii abatoarelor la graniță, în urma convenției între Austro-Ungaria și România, s'a întrunit o comisiune la ministerul de domenii sub președinția dlui ministru Carp.

Din Străinătate.

Noua situație din Turcia. Aproape din toate orașele Macedoniei sosesc știri despre întinse mișcări reacționare. Reacționarii turci și albanezi au ținut întruniri spre a protesta împotriva înrolării creștinilor în armată. La întrunirea din Ochrida au luat parte 4000 de persoane. După întrunire s'au întâmplat ciocniri sângeroase între bulgari și lineri turci. 6 bulgari au fost omorâți.

Comisiunea, însărcinată cu notificarea suirii sultanului Mohamed pe tron, a sosit la Viena și a declarat că anul viitor sultanul actual va face o vizită diferitelor Curți europene, începând cu Viena. Anul acesta dânsul va vizita propria sa țară.

Mai mulți membri ai familiei imperiale vor pleca și ei în străinătate, unde unii se vor înscrie la universități, iar alții vor intra în serviciul armatelor străine.

Guvernul e ferm decis să nu revoace starea de asediu, până ce nu se va fi asigurat cu totul, că reacțiunea e definitiv strivită. La ministerul de război mai așteaptă încă 1000 de înși să fie judecați. S'a decis creierea a trei mari tribunale marțiale. După cum se aude se vor crea tribunale de aceste și în Asia-mică.

O alianță anglo-rusă. Se anunță din Londra: »Daily Mail« află din Petersburg că țarul se va duce împreună cu Isvolski la Cowes, unde se va întâlni cu regele Angliei. Isvolski va aduce cu sine un proiect de alianță, în care se va menționa înțelegerea stabilită în anul 1907 relativ la Asia și se va pune baza unei procedări comune a Angliei și Rusiei, în toate chestiunile europene.

Declarațiile primului ministru bulgar Malinow. Se anunță din Viena: Primul ministru bulgar d. Malinow aflându-se pentru un moment aci a declarat unei persoane care are relațiuni amicale cu »Politische Correspondenz« că Bulgaria intră în noua eră cu cele mai bune dispozițiuni pentru a avea raporturi confiante și amicale cu ve-

cina sa Turcia. Inviorearea relațiilor economice cu Austro-Ungaria tinzând la încheierea unui tratat de comerț este obiectul cercetărilor din partea Bulgariei. Dacă corespondentul ziarului »Nowoje Wremia« din Sofia a declarat că d. Malinow a spus că Bulgaria va trebui să stăruiască asupra dreptului de a importa animale vii și oi în Austro-Ungaria a fost și rău înțeles și este și o neexactitate. Mai stranie este pretenția corespondentului susmenționat că d. Malinow ar fi luat această hotărâre în vederea Serbiei și anume pentru a procura Serbiei o bază favorabilă pentru negocierile austro-sârbe. D. Malinow va fi călăuzit în negocierile cu Austro-Ungari numai de interesele Bulgariei iar nici de cum de interesele străine.

Scrisoare din Roma.

Din Cameră. — Budgetul războiului. — O moarte tragică.

Din Cameră.

Unul după altul mai mult sau mai puțin discutate, budgetele diferitelor ministere au trecut prin camera italiană, totdeauna repurtând o mare majoritate, cu toate că discuția uneori a fost foarte aprinsă. Abilității și fineții primului-ministru Giolitti se datorește succesul acesta, căci este un mare succes să guvernezi cu o camera aproape pe jumătate opozițională, și care are un vice-președinte socialist.

Budgetul internelor a fost unul dintre cele mai discutate, pentru că oratorii, cu ocazia aceasta au adus iar vorba despre modul cum s'au făcut alegerile, și discuția s'a prelungit aprinsă și vehementă. Singur premierul Giolitti și-a păstrat calmul și când atacurile oratorilor erau mai violente contra sa, el pe banca ministerială suridea, cu surisul acela fin și inteligent, de om sigur de faptele sale.

Zilele acestea, s'a discutat budgetul războiului. S'a mărit acest budget cu 100 de milioane din ceea ce era. Necesitatea aceasta de mărire de cheltuieli se resimțea de mult în Italia, și acum după evenimentele din urmă cari au amenințat pacea Europei, Italia a văzut că are nevoie de organizarea și întărirea forței sale pe apă și pe uscat.

Socialiștii au fost contra proiectului, și natural au propus mai multe ordine de zi contra, dar toate au fost respinse.

Ca curiozitate vă dau aci o moțiune propusă de deputatul Morgari, directorul ziarului socialist »Avanti!« :

»Camera, respingând proiectul de lege pentru cheltuielile militare, însărcinează guvernul să propoie o conferință internațională pentru desarmare.»

O moarte tragică.

De două zile, Roma este sub dureroasa impresie a unui fapt tragic, care a costat viața unui student, soldat de artilerie, în niște condițiuni foarte emoționătoare.

Alaltăieri, regimentul din care făcea parte Giovanni Mariotti, victima, făcea exerciții de tir indirect.

Mai mulți soldați au fost destinați de șefi, să se ducă la o mare distanță și să semnaleze rezultatul tragerei, cu semnale ce le da cu ajutorul unor steaguri albe. Soldatul Giovanni Mariotti, împreună cu un altul, a fost destinat pentru a face una din aceste semnalări și s'au dus la locul indicat, pe o colină.

În locul acela trece unul din multele apaducte ce aduc apa în Roma; acest apaduct vine dela o distanță de 18 kilometri de Roma și aduce renumita Acqua Vergine, care alimentează între alte fântâni, renumita Fontan di Trevi, faimoasa operă de artă a lui Nicola Salvi (1735).

Cei doi soldați ca să vadă mai bine în depărtare, se urcară pe un fel de turnuleț, o zidărie ce din loc în loc se face în lungul apaductelor pentru ca la nevoie lucrătorii să se coboare în apaduct pentru reparații. Turnulețul dela bolta ce-l acopere până la apa ce curge în apaduct, are o înălțime de 35 de metri.

Deodată, pe când cei doi soldați semnalau tirul tunurilor cari bubuiau în fort, bolta turnulețului se rupe, se scufundă și amândoi tinerii precipită în gol. Unul din ei, care sta mai lângă colț, a rămas cu corpul jumătate afară, celalalt, Mariotti, a căzut în fundul puțului, la distanță de 25 de metri în apă.

Canalul apaductului, are un volum de apa de o înălțime de 2 m. 50, astfel că, nenorocitul Mariotti, s'a văzut într'o clipă vecin cu moartea.

Camara ul lui a început să strige și a rupt-o da fuga spre fort, povestind nenorocirea. Tirul fu întrerupt, ofițerii alergară la locul nenorocirii un altul, călare, în goana mare pornește spre Roma, se năpustește la primul telefon ce găsește la bariere și cere ajutor; pompierii înhamă și cu caii în galop, pleacă la puțul în care Mariotti nu era încă mort. Cu puteri din alte lumi, Mariotti s'a ținut d'asupra apei timp de 2 ore, într'un întunec de iad. Cine știe ce forță i-a dat groaza morții, ca să se lupte timp de 2 ceasuri cu apa ce-l țira spre canal și să se fie agățat de pereții puțului?

I-s'au aruncat funii, un soldat s'a coborât în puț, dar totul în zadar. Bietul tânăr striga din besnea apelor murmurătoare: Apelor, mor, și fatalmente, a trebuit să moară.

Strigătele lui au încetat, pompierii nu au mai găsit pe Mariotti, cu toate cercetările ce au făcut. Corpul nenorocitului student a fost târît de curentul de apă, care are o înălțime de 2 m. 50

Atunci, s'a pus stavilă apaductului, apele au fost date în riul Ariene și apaductul s'a secăt, și ieri, după 20 de ceasuri, s'a găsit corpul lui Mariotti, la o distanță de 4 kilometri de locul nenorocirii, mort.

Impresiunea este mare în lumea romană, unde sensibilitatea poporului și a mamelor este așa de vibrantă; toți vorbesc de acest fapt și deplâng consecințele triste ale unei imprudențe. *Coresp.*

Situația politică.

Învălmășeala crește mereu. Hotărârea de Vineri a comitetului executiv al partidului kossuthist a provocat o mare surpriză în cercurile partidului constituțional și între liberali. D-nii Wekerle și Andrássy nu sunt învoiți cu amânarea desnodământului crizei până la toamnă. Dânsii, precum și partizanii lor, cred că prelungirea crizei e în contradicție cu voința regelui și că la toamnă va fi cu mult mai greu să se lămurească criza, deoarece până atunci divergențele între partidele unite în coaliție vor deveni tot mai acute, amenințând cu o complectă anarhie a spiritelor.

Un glas optimist se desprinde din învălmășala ce stăpânește de prezent în cercurile politice, glasul d-lui Justh. D. Justh crede că cererile coaliției vor reuși. La toamnă guvernul austriac va satisface unele pretențiuni ale Germaniei, cum sunt: sporirea efectivului armatei, construirea mai multor vase de război și altele. D. Justh speră ca ungurii să poată exploata la toamnă situația strîmtoată a guvernului austriac.

Se afirmă că zilele acestea Majestatea Sa va accorda o nouă audiență primului ministru Wekerle. Dupăcum se anunță din Viena, monarhul, își va începe vilegiatura obișnuită, cu o săptămână mai târziu decum s'a anunțat, deoarece la palatul din Viena se mai speră încă un reveriment favorabil în desfășurarea crizei.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 14 Iunie n. 1909.

— **Noul comitet al Academiei.** În ședința intimă de Vineri membrii Academiei au procedat la alegerea noului comitet și au fost aleși domnii: Anghel Saligny, președinte; Chintescu, dr. Istrati și Gr. Tocilescu, vice-președinți. Locul de secretar general îl va ține dl Gr. Ștefănescu în lipsa dlui D. Sturdza. Această ședință a fost prezidată de dl Chintescu.

— **Achitat.** Din Oradea-mare primim o telegramă că senatul de acuză dela tribunalul de-acolo a desbătut azi procesul ce se făcuse dlui Constantin Savu pentru publicarea raportului despre un meeting din Bacău și o telegramă ce a fost adresată de-acolo d-nei Anuța Vlad. După apărarea avocatului nostru dl Dr. Aurel Lazăr, tribunalul a pronunțat casarea urmării achitând pe redactorul nostru responsabil. Pentru aceleași știri și pentru textul aceleiaș telegramă însă curtea cu juri din Tîrgul-Murășului a condamnat pe d. Braniște dela »Gaz. Trans.« la 6 luni de zile și 1000 de cor. Consecință și informată în procedeu justiției ungurești, mă rog.

— **Medicii români și congresul din Budapesta.** Medicii din Constanța au trimis președintelui comitetului național al medicilor din România o telegramă prin care îl felicită pentru hotărârea luată ca medicii români să nu participe la congresul internațional din Budapesta.

— **Imbolnăvirea lui Björson.** Se anunță din Berlin: Despre starea sănătății lui Björson se anunță că medicii au constatat o bronșită dublă. După aceea a urmat o paralizie în stângă. Marele scriitor nu și-a pierdut însă cu toate astea cunoștința, a vorbit și a spus că în curând se va apuca de lucru. Paralizia începe a se reduce.

— **„Iobăgia“ pusă supt acuză.** Aflăm că tribunalul din Oradea-mare a pus pe d. Ioan Russu-Șirianu supt acuză pentru cartea »Iobăgia«.

— **Promoțiune.** D. Ioan Boca harnicul director executiv al institutului »Tibleșana« din Caianul mic a fost promovat doctor în științele juridice la universitatea din Cluj.

— **Morala lui Birăuțiu.** Dacă am voi să repetăm un titlu devenit stereotip, am zice: *Birăuțiu iarăși pe orizon!* Și încă cum? ca reprezentantul cel mai indignat al cinstei neprihănite și pângărite. Cetiți, vă rog:

Declarație.

Reînapoiat din București, unde am stat mai lung timp, unii prieteni îmi atrag atențiunea asupra numărului 27 al fiicei din Caransebeș, »Severinul«, în care sunt provocat să-mi dau seamă despre suma de 1000 coroane, care ar fi încurs la redacția »Luptei« pentru instruirea analfabeților.

Declar, că sunt gata a-mi da oricînd socoteala despre acei bani, dar numai acelor, cari au contribuit la aceea sumă, eventual oricărui alt român cinstit, dar samsarilor dela »Severinul« — niciodată.

Totodată resping cu indignare acuzele perfide ale »Severinului«, care ar putea afla cu puțină logică, că dacă nu s'au lipit de degetele și de sufletul meu zecile de mii ale stăpînului »Severinului«, banii diavo-

Dacă a-ți încercat toate!

și tot nu v'au trecut durerile reumatice cereți o sticlă de

SPIRT DE GHIAȚĂ

care face să înceteze imediat orice durere de cap, de dinți, provinente din răceală, ca d. e. junghiuți în oaste și în spate, se folosește cu rezultat bun. În contra GUTURAIULUI singurul remediu.

Prețul unei sticle 60 fiteri, o sticlă mare 1 cor. 20 fil., 3 sticle mari sau 6 sticle mici se trimit porto franco.

Cantități mai mici nu se trimit prin postă.

Se găsește și se poate comanda la
Szémann Agoston,
Farmacist,

Hatvan, Főter nr. 126.

Se expediază zilnic în toate părțile țării

«Ești ai lui Burdia, cu atât mai puțin se vor lipsi bani de altă natură.»

Delapidarea poate fi măiestria acelor dela «Severinul», cari trăiesc din mila altora, dar a mea n'a fost nici cind.

Budapesta, la 11 Iunie n. 1909.

Dimitrie Birăuțiu,

proprietarul tip. «Pop. Rom.», editor al «Luptei» și «Pop. Rom.»

Un adevărat giuvaer de logică, nu-i așa. Întâi să primești zeci de mii de coroane dela Burdea, pe urmă, când ești prins, să le dai înapoi, înțelegând că suma asta îți aduce mai multă pagubă decât câștig și pe urmă să te mai și mândrești cu curățenia probității tale care a respins ispita...

În gândul său, proprietarul «Luptei» o fi tresărit de bucurie, dând mulțămiri fițiucei burdiste. În sfârșit a sosit clipa, și — a zis: Mai întâi am prilejul de a mă dovedi om cinstit răspingând cu indignare o «calomnie»; și-apoi mă mai și curăț de-o veche pală care tot nu vrea să se șteargă destul de repede. Trebuie să dovedesc că nu am fost numai nevinovat în afacerea aceea cu Burdea, ci am dat de-a dreptul o pildă de înaltă virtute morală, pentru că am «respins» doar banii spurcați... Astfel s'a liciuit propoziția asta clasică, oglindind pe Birăuțiu întreg:

«Dacă nu s'a lipit de sufletul meu zecile de mii ale stăpânului «Severinului», banii diavolești ai lui Burdea (grozav... dar cum n'ai observat asta, iubite, atunci când i-ai luat în mână?) cu atât mai puțin etc. Adorabil! Va să zică, faptul că ai primit «banii diavolești» și i-ai ținut săptămâni de zile, nu se pune la socoteală, *gilt nicht*, numai faptul că i-ai refuzat mai târziu, trage la cântarul cinstei, mai mult chiar îți asigură un prestigiu de deosebită probitate, pentru care probabil va trebui să ne ridicăm cu adâncă admirație pălăria în fața lui Birăuțiu, noi ceștialaltii cari n'am primit și deci nici n'am putut «refuza» banii lui Burdea... Minunată logică. A se citi în «Lupta» organul autorizat... etc. nr. 94.

— **Inființarea unei universități muntene-grene.** Guvernul muntene-grean a întrebat pe mai mulți docenți la drept dela universitatea din Agram, dacă ar fi dispuși să meargă la Cetinje, unde să predeie dreptul. Aceiași întrebare a mai fost făcută și la câțiva juriști de facultatea din Belgrad. Principele Nicolae vrea să înființeze o facultate de drept la care să se specializeze mai cu seamă judecătorii și persoanele din diplomație. Până acum muntene-grenii au trebuit să urmeze cursurile la facultățile austriace.

† **Octavian Madincea.** În frunțașă comună *Iladia* (Bănat) a reposat după grele și lungi suferințe preotul *Octavian Madincea*, un tată de familie de model și bun povătuitor al sătenilor lornici de lumină. Îl jlește soția, unica fiică și n cumnat. Odihnească în pace.

— **Dăruți «Biblioteca poporală» din Arnecea.** Ni-se scrie: Subsemnații am luat tărîrea, ca în comuna Cârnecea comit. Caraș-verin, să înființăm o «Biblioteca poporală». înții noștri dela plug și tinerimea ce crește roagă să ne întoarcem gândurile spre ei, să igăm întunerecul sufletesc, dorința lor e de la, de a ști, prin lumina cărții. Impreună cu igăm pe toți domnii autori de cărți scrise în a noastră limbă, și pe domnii librari, editori, pe toți binevoitorii cauzei, să nu se cei legați de glie, trimițându-le după buna vintă cărți pe adresa: Alexie Crețu, inv. om. în Kérncsa. Inițiatorii: R. Silviu Molin în drept, A. Crețu, învățător.

Urmările turburărilor din Giurgiu. Ia raportului d lui general Zottu, care a tcheta asupra turburărilor din Giurgiu, otenenții Șendrea, Popescu și Negulici 10 roșiori, vor fi dați judecății pentru a ordinea publice și pentru scoaterea n cazarmă, fără ordin superior.

Se afirmă că d. Poenaru-Iatan, prefectul județului Vlașca își va da demisia, tot ca urmare a turburărilor din Giurgiu.

— **O casă bombardată în mod misterios.** În București de o săptămână o casă din strada Elefterescu este bombardată în mod misterios. Toate măsurile de-a prinde pe răufăcători au rămas zadarnice. Pietrele și cărămizile cad fără încetare ca din senin și sparg pe rând geamurile, Chiriașii au fost nevoiți să iasă și proprietara dna Vișan este disperată căci nu găsește nici o măsură de apărare.

— **Mari cutremure de pământ.** Din Paris se telegrafiază: Sâmbătă un violent cutremur s'a simțit la orele 9 jum. la Marsilia, Aix, Avignon, Perpignan, Cete, Nice, Toulon, Cannes, Montpellier și Béziers. Populațiunea spăimântată a ieșit din case. La orele 9:40 a avut loc o a doua zguduitoră mai puțin violentă. Nu se semnalează accidente de persoane. În două părți în raionul Marsiliei s'au prăbușit mai multe case. Se zice că ar fi vre-o opt morți.

La Aix les-Bai s'a simțit de asemenea un cutremur de pământ. Lămpile s'au stins, unele case s'au dărâmat. Zona cutremurului s'a întins până la Bezières și Montpellier.

x **In drogueria** lui Dubiniewicz Oszkár din Cluj (Kolozsvár), str. Deák-Ferencz nr. 8 se poate căpăta *chiag* litr. 3 cor., *aparate de fotografii* dela 8—200 cor., *Petrol-China* cel mai bun mijloc contra mătrefei și căderii părului și cărunțirii. Prețul 1:20 cor.

x **Sticlărie, porcelanuri, lămpi și obiecte de lux** de argint de china se pot procura pe lingă prețuri fixe și de încredere la urmașul lui Müller Somlyai, Kolozsvár, Kossuth Lajos utca 4 sz., care e furnizorul mai multor institute, întreprinderi și corporațiuni. Candelambre de biserică, lămpi suspendate 2 fl. 50, 12 pahare de apă cisălate 72 cr. Vă rugăm să fiți atenți la firmă.

x **Mulțămită.** Subscrisul vă rog să-mi trimiteți 10 sticle de picături de Șvedia (Schwedische Tropfen) cu câte 1 cor., prin cari mi-s'a vindecat boala mea cronică, și vă rog totodată, deoarece aceste picături nu numai mie mi-au folosit, ci și altora, căroră i-le-am recomandat, să vă exprim cele mai adânci mulțumiri. *Alois Burjo* k. k. postenführer, Unter-Sucher. A se procura cu rambursă dela fabricant S. Mittelbach, farmacia și drogueria «Salvator», Zagrab.

Economie.

Convenția comercială cu România și economia noastră de oi.

Între monarhia noastră și regatul România, precum se știe, s'a încheiat, săptămânile trecute, o convenție comercială, prin care Austro-Ungariei i-s'au acordat unele reduceri pe taxe vamale la exportul mai multor articole industriale (țesături de cânepă și de in, stofe de lână imitând mătasa, manșete, gulere și plastroane, celuloză, porcelan, mărgelile de celuloid, ape minerale, pălării țărănești, doage și traverse de stejar lucrate cu barda, piatră de granit și de bazalt etc.), iar României i-se va îngădui importarea la noi a unui considerabil număr de vite tăiate, și adică carnea a 10.000 bovine și treptat până la 35.000 anual, 70.000 râmători și treptat până la 120.000 bucăți, și 100.000 oi (cîtătime staționară).

Acestea sunt, în resumat, condițiile convenției ce s'a încheiat, deocamdată între guvernele statelor menționate, condiții, cari par a fi priincioase și parte foarte priincioase ambelor părți contractante.

Ceeace a îndemnat guvernul român de a stărui cu tot dinadinsul, pentru a i-se îngădui României importul, dacă nu de animale vii, cel puțin

de carne, este faptul că de când cu izbucnirea nefastului război vama în anul 1886 și până în prezent, economia de vite în România, economie odinioară înfloritoare și rentabilă, a decăzut treptat și cu repeziciune, așa că există azi ținuturi nu tocmai puține, unde prăsila de vite a încetat aproape cu desăvârșire. După informațiile ce avem, sunt în România sate întregi unde economia de vite este mărginită exclusiv la ținerea pușinilor boi la jug, prăsii și ei aiurea, neaflându-se în sat fie și numai o singură vacă!

În consecvență, este de prevăzut că, neavând măcar vitele necesare trebuințelor proprii, România nu va avea ce exporta în cei dintâi 2—3 ani, Tot așa este de prevăzut însă că, în urma convenției cu Austro-Ungaria, economia de vite a României încetul cu încetul va lua avântul de odinioară. Este deci întemeiată bucuria fraților de dincolo, că, după atâtea încercări zădarnice și în parte umilitoare, în sfârșit le-a succedat obține favorul exportului de vite tăiate.

Aveam cuvânt a presupune, că guvernul României va lua, când cu încheierea convenției, în dreaptă considerare și interesele atâtor oieri ardeleni aproape toți români, cari, de veacuri încoaci, continuă a paște turmele lor pe munții și câmpiile României. Oierii înșiși au îndurat, în curgerea lungului războiu vama, șicane și pagube și neajunsuri de necrezut, când cu trecerea granițelor încolo și înapoi și chiar sus »la munte«, având a suporta năvala unei droaie întregi de veterinari și vameși și număroși alți funcționari, adese nesațioși, îndârjiți și uneori brutali din seamă afară. Oile și produsele lor fiind prea ieftine, economia de oi a dat grozav înapoi până prin anul 1904, când lâna și brânza și toate celelalte produse și oile însele au început a se scumpi treptat.

Urmarea naturală a fost, că acest ram de economie a reîncăput a se avânta cu repeziciune oarecum surprinzătoare și de natură a inspira nădejdea unui progres dănuitor, mai ales, dacă prin intervenția guvernului român, la încheierea îndelung așteptatei convenții, se va purta grije ca să încezeze, fie și numai în parte, șicanele foarte costuistoare și mizeriile proprii războiului vama de tristă memorie.

Este fapt, că oierii noștri și noi toți, cari ne interesăm de soarta lor, am așteptat cu legitim neastămpăr încheierea convenției, tari fiind în credința că ea le va aduce înlesniri considerabile și că în cel mai rău caz se va menține starea de astăzi.

Când colo ce să vezi: guvernul «național» al României a mers până a nesocoti cu desăvârșire interesele număroșilor oieri de aici, dându-și consimțământul ca în viitor, granițele în spre România și 'napoi să li-se închidă cu ziduri chinezesti. Este fapt neîndoișos, că în mult trimbițata convenție austro-ungară română s'a furișat, D-zeu și ministerul român vor fi știind cum și pentru ce, s'a furișat, zicem, o prea fatală dispoziție, care va avea drept urmare nimicirea, în parte mare a economiei de oi de pe întreagă granița dintre Ardeal și România, începând dinspre Bucovina și până jos la Porțile-de-fer, dispoziție, care însuflă grele temeri în viitorul eel mai de aproape.

Din zările străine, bine informate, cum și din izvor vrednic de crezământ am aflat că, în virtutea cutărei dispoziții, oierilor din Austro-Ungaria li-s'a luat dreptul secular de a mai ținea oi la pășune pe teritoriul României, turmelor deja trecute le este interzisă revenirea acasă și în viitor trecerea la pășune în România este cu totul oprită.

Această dispoziție este de o gravitate, putem zice, excepțională. Ea va avea un efect direct catastrofal asupra oierilor — români aproape fără excepție — dela granița Ardealului; ea este lovitura de grație aplicată economiei noastre de oi. Și trebuie relevat, că nicăiri nu este populație română mai sprintenă, mai chipeșă, mai îndelungată, mai bine întărită și avântată în cultură ca tocmai de-a-lungul frontierei înspre România în așa numita «Mărginime» Contra acestei populații este și va rămânea îndreptat ascuțit

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde ați cetit aceste anunțuri.

cele mai proaspete convenții austro-ungare românești.

Proprietarii de vite, în frunte cu oierii, odinioară foarte numeroși și bogați, au beneficiat de dreptul pășunatului în România de multe secole încoace. Acest drept important a fost înscris chiar și în tractatele internaționale. Alte state ca Svițera și Italia și-au asigurat dreptul de pășunat în munții Austriei în timpul mai nou, iar oierii din Austro-Ungaria pierd astăzi, după sute de ani, un drept, pe care era și continuă a fi bazată întreaga lor gospodărie de oi, izvorul principal și adesea unic de trai și de câștig. Și dupăcum suntem informați, această gravă și, probabil, ireparabilă pierdere este a se considera ca provenită din vina resp. trecerea ușuratică cu vederea a unui ministru român. Este cu puțință o ironie mai amară decât să vezi pe guvernul României »libere« și »generoase«, lovind, fără leac de cruțare în »Mărginenii« noștri, fală și mândria neamului românesc întreg!

Ceeace a nevoit pe oierii din Carpații ardelenesti să caute, pe seama turmelor ce păstoresc, pășuni în afară de Ardeal, prin România, Basarabia și Turcia, este faptul, că aici, acasă, proprietarii mari și așa puținei, lucrează moșiile în regie proprie, că pășuni relativ ieftine și de o întindere mai mare nu întâlnește decât mai numai printre munți, ocupați și ei de vitele țaranilor și, că, abstrăgând dela așa numita »câmpie« ardelenescă, unde călbeaza n'a apucat a se încuibă, acest flagel amenință cu boală și nimicire turme întregi.

Mult mai priincioase economiei de vite și mai ales de oi sunt condițiile pe teritoriul binecuvântat al României, unde iarna e mai scurtă și adesea mai domoală ca la noi, unde se află, și astăzi multe pășuni cât cuprind ochii, relativ ieftine, libere de călbează și bogate în ierburi priincioase turmelor de oi.

În amănunte nu putem intra, spațiul disponibil fiind îngust. Atâta în trecut că numai cine cunoaște, măcar încâtva, economia de oi și felul de trai propriu oierilor mărgineni, își poate da seamă de uriașele pierderi materiale, ce ei vor îndura în urma faimoasei convenții comerciale. Mulți din oieri vor lua toiagul pribegiei, vânzând restul turmelor rămase din moși strămoși, mulți alții vor îmbrânci sub povara cheltuielilor ce-i așteaptă în patria lor, atât de mașteră și puțin favorabilă ținerii oilor.

Dar efectele foarte păgubitoare, convenției se vor resimți tot așa de adânc și în privința culturală și națională. În adevăr, o mare parte din cultura specific românească a mărginenilor, oare nu o datorim tocmai influenței binefăcătoare ce a rezultat din contactul des și nemijlocit cu frații din regatul liber, de cari ne leagă azi nu numai faptul pășunatului și turmele de oi, ci numeroase alte interese, culturale, naționale, sociale și familiare, așadar legături foarte intime? Și oare sentimentul național atât de dezvoltat și graiul românesc atât de curat și frumos, prin cari se disting mărginenii, nu se datoresc în mare parte contactului amintit? Acest grai s'a alimentat din »Țară« și s'a răspândit, pe nesimțite, mai întâi în văile Carpaților ardelenesti și apoi în cercuri din ce în ce mai largi. Aceiași s'ar putea zice despre minunățiile artei populare, cari, și unele și altele, au trecut granițele, când încolo, când viceversa, deodată cu ciobanii ardeleni.

Frații de peste Carpați au tras și ei însemnate foloase, materiale și morale, mărginenii fiind buni platnici, cutători, sânguincioși, cumpătați și bine chibzuiți, dormici de înaintare și evlavioși în toată puterea cuvântului.

În urma opreliștei admisă cu vădită ușurință, rentabilitatea întinșelor moși boierești va merge scăzând cu repeziciune și în același timp fertilitatea solului, lipsit astfel de îngrășarea naturală și îmbelșugată prin oi.

Este prin urmare deplin motivată mahnirea și indignarea ce ne-a cuprins aflând, că unul din miniștrii români n'a ezitat a iscăli o convenție atât de păgubitoare intereselor noastre economice, sociale, culturale și naționale, făcându-se astfel vinovat de un păcat grav, dacă nu ireparabil. Dupăcum este adecă știut, asemenea convenții, încheiate și iscălite în regulă, nu îngăduie prefaceri sau adausuri cu una cu două. Din contră, guvernele, cari au căzut de acord

și chiar guvernele, ce eventual ar urma în morțiș la învoiala și așa foarte anevoioasă, în cazul concret și din motivul, ce încuviințarea are să treacă prin vârtejul alor trei camere și tot atâtea senate.

Se naște deci întrebarea: ce e de făcut?

În privința convenției o singură, palidă speranță a rămas, și aceasta consistă în refuzarea încuviințării.

Atragem dar atenția cu totul deosebită a deputaților noștri și-i rugăm ca să intervină din răspuțeri, stăruint cu tot înadinsul pentru modificarea și eventual respingerea convenției cu România.

Judecând după cutare ziar mare unguresc, care s'a pronunțat deja în sensul de a nu se admite jertfirea oierilor, foarte probabil că și între deputații săcui și unguri neaoși se vor fi aflând unii și alții, cari înțeleg, că decadența economică și cu ea emigrarea inevitabilă a mărginenilor, între cari mulți bogățani, este de natură a pricinui statului și îndeosebi vistieriei ungurești pagube simțite și astfel cari vor consimți și ei a respinge convenția și așa încheiată, vorba românului, de silă-bucuros, fiindcă de, așa dictau, pe atunci, interesele de ordine superioară. Numeroșii și puternicii agrarieni »un semn numai așteaptă« spre a zădărnici, dacă se poate, convenția, lor și așa urgisită.

Speranța noastră este așintită mai ales înspre deputații și senatorii României, cari ar trebui să intervină cu toată energia, în sensul de a se îndrepta greșeala făcută, pe care, așa auzim, însuși guvernul o recunoaște și o regretă, firește acum post festum.

Cu atâta însă nu e destul. Neapărat e, ca oierii să-și ajute ei înșiși, dacă e să preîntîmpine, acum și în viitor, urmările opreliștei și să nu mai aibă de-a face cu »afurisita« de vamă, nici în clin și nici în mănecă.

Mai nainte vreme și dăunazi în Săliște, așadar la fața locului, în Sibiu și aiurea am căutat în adins ocazia de a ne dumiri asupra mijloacelor de îndreptare.

Din convorbirile avute cu oierii frunțași și cu specialiștii verșai în ale oieritului, ne credem îndrituiți a trage concluzia că odinioară, când pășunea și îndeosebi nutrețul de iernat erau mai nimica, a mers și a mers bine, astăzi însă nu mai merge cu pribegirea, din sat în sat și dintr'o țară într'alta, asemenea nomazilor.

Când se brodește, ca nutrețul să fie ieftin și iarna foarte domoală, oierii noștri duc lume dalbă; da unde nu, ei se potignesc cu oi cu tot și uneori se ruinează total.

Dacă consultăm practica, măiaștra vieții, cum și pe cei verșai în materie, cel mai radical mijloc de îndreptare consisă în a cumpăra sau a lua în arândă, pe mulți ani, moși întregi sau măcar întinse terenuri despădurite, din cari se pot îngheba fânațe și pășuni adese foarte bune. Astfel au urmat o seamă de Mărgineni mai iscusii și prevăzători și în curs de puțini ani ei s'au avântat voinicește pe scara înaintării economice. Cu ajutorul oilor și bovinelor an de an mai frumoase, ei îngrășe de minune agrii și pomet și vii și fânațe și tot ce aparține moșiei, producând astfel nutreț din greu și mărginind plugăritul la mici întinderi de teren.

Așadar nutreț mult și bun, vite foarte multe și bine îngrijite, gunoi mult, pământ mănos, câștig sigur și adese gras, — iată, în puține cuvinte, rostul și urmările acestui sistem economic, simplu, rentabil și deci vrednic de imitat.

Aceia, cari sunt înrudiți mai de aproape sau altcum se pot bine nărăvi vor cumpăra resp. vor lua arândă în tovarășie, folosind pământul și vitele de-avalma sau dechilin, conform învoielii.

Băncile noastre și îndeosebi băncile din Mărginime, cari și așa pățimesc de abundență în bani, sunt chemate a veni oierilor în ajutor, cu informații asupra moșiilor puse în vânzare sau de arândat, cum și prin acordarea de împrumuturi ieftine.

»R. E.«

Emanoil Comșa, (Brad).

Târgul de bucate din Arad.

12 Iunie 1909.

S'au vândut azi:

grâu 400 mm.	15.30—15.60
cucuruz 400 mm.	7.20—7.30
secară	9.80—9.90
ovăs	8.40—8.50
orz	8.10—8.20

Prețurile sunt socoite în coroane și după 50 kg.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 12 Iunie 1909.

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jumătate:

Grâu pe Mai 1909	27.54—27.56
Secară pe Oct.	21.34—21.36
Cucuruz pe Iulie	15.68—15.70
Cucuruz nou Mai	14.38—14.40
Ovăs pe Oct.	15.60—15.62
Rapiță pe Aug.	29.60—29.40

Prețul cerealelor după 100 kgr. a fost următorul:

Grâu nou						
De Tisa — — — — —	31 K.	35—33 K.	60 fil.			
Din comitatul Albei — — — — —	31 »	10—33 »	50 »			
De Pesta — — — — —	31 »	65—33 »	50 »			
Bănățanesc — — — — —	31 »	50—33 »	80 »			
Ardelenesc — — — — —	32 »	80—33 »	10 »			
De Bacica — — — — —	31 »	60—32 »	20 »			
Secară de calitate I. — — — — —	20 »	95—21 »	35 »			
Secară de calitate mijlocie — — — — —	20 »	85—11 »	15 »			
Orzul de nutreț, calitatea I. — — — — —	17 »	70—18 »	50 »			
Orzul de calitate a II. — — — — —	17 »	—17 »	10 »			
Ovăs de calitate I. — — — — —	18 »	60—18 »	40 »			
Ovăs de calitate a II. — — — — —	18 »	05—17 »	65 »			
Cucuruz — — — — —	15 »	80—16 »	— »			
Țărițe — — — — —	12 »	90—13 »	10 »			

BIBLIOGRAFII.

Au sosit și se află de vânzare la librăria »Tribuna« următoarele cărți:

Căntece din popor de P. Ciorogariu. Biblioteca Socec Nr. 42—44. Prețul 80 fil. + 10 fil. porto.

Poezii alese de Gh. Crețeanu, Prețul 60 fil. + 10 fil. porto.

Verzi și uscate, Iodoform cu o prefață de Dr. Urechia. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Educația sexelor ediția II. de Dr. Erecție Sterian. Prețul 1 cor. 50 fil. + 20 fil. porto.

No. 31 »Maieștrii Muzicanți« biografii de O. Pursch.

»Povestiri«, de H. C. Andersen, ilustrate de V. Pedersen, tradus de Ruxanda Vlahuța. Prețul 2.50 cor. plus 30 fil.

No. 30 »Căsătoria față de știință, igienă socială« de Dr. A. Ilescu Lespezi.

Nr. 407. Atacul morii și Inecul, trad., de H. C. Lecca 30 fil. plus 5 fil.

Nr. 406. A. I. Odobescu, Mihnea-Vodă cel rău și doamna Chiajna 30 fil. plus 5 fil.

Nr. 412. Swatopluck cech, cântecele sclavului 30 fil. plus 5 fil.

Nr. 415—416. Mihail Kogălniceanu, Îmbunătățirea soartei țaranilor 60 fil. plus 10 fil.

No. 41 Bibl. Rom. Socec. »Povestea copilăriei«, amintiri de Ion Dragoslav. Prețul 30 fil. plus 5 fil.

Povești de Ioan Slavici cor. 1.50 plus 10 fil.
Două Neamuri, ediția II-a de C. Sandu Aldea cor. 1.50 plus 10 fil.

Pe Plaiu, schițe dela țară de Ion Ciocărlan cor. 1.50 plus 10 fil.

Taina, de N. N. Beldiceanu cor. 1.50 plus 10 fileri.

Poșta administrației.

Oct. Comșia, Lugoș. Am primit 6 cor. abonament până la 1 Sept. 1909.

Redactor responsabil Constantin Savu.
»Tribuna« institut tipografic, Nichin și cor.

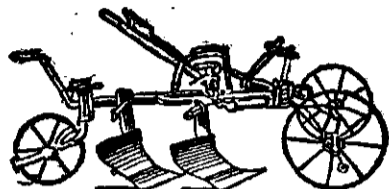
La tipografia ziarului »Tribuna« în Arad. se primește

un băiat român

în vârstă de 14—16 ani, care a absolvat cel puțin 2 clase gimnaziale sau reale

ca învățăcel.

Doritorii să se adreseze la administrația ziarului nostru.

Tátray Sándor

turnătorie de fier, fabrică de mașini și pluguri, atelier de zidărie și lăcătușerie
Oradea-mare — Nagyvárad
Teleky-utca 35.

Lucrări vărsate pentru mașini, după desen sau lucrări de fier strugărit și lucrări oblite.

Pluguri sistem Saek, tofelul de lucrări de lăcătușerie și — pentru zidiri. —

Atelier model de măsurie propriu.

Proviziune întreagă.

O familie inteligentă fără copii ar primi în vipt forte bun, pe anul școlar viitor 3—4 copii. Informațiuni dă administrația ziarului »Tribuna« în Arad.

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboseală, dar administrației ziarului nostru poate fi de mare folos.

Ziarul nostru roagă pe onorat public că la cererea prețurilor curente sau la ori ce cerere sau câmpărare să se provace că adresa firmei se cetit-o în Tribuna.

SCHWALB KALMAN ES TARSA

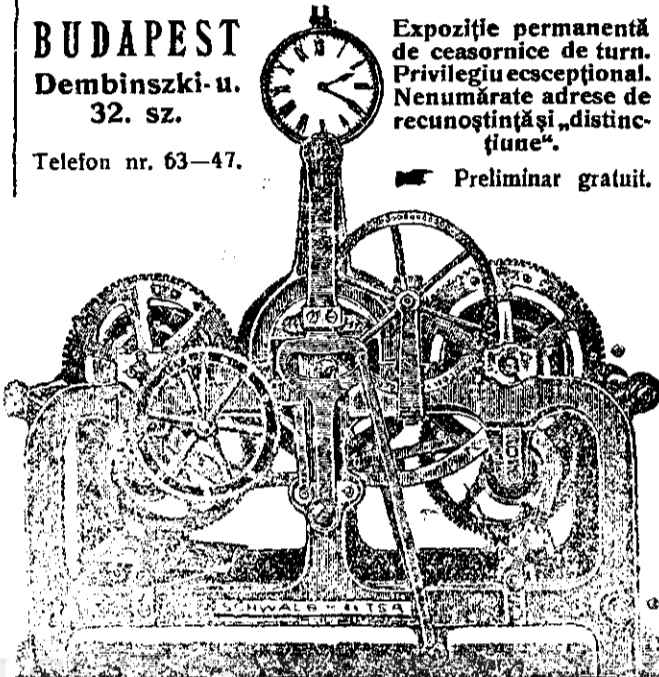
:: FABRICĂ DE CEASRONICE DE TURN ::

BUDAPEST
Dembinszki-u.
32. sz.

Telefon nr. 63—47.

Expoziție permanentă de ceasronice de turn. Privilegiu excepțional. Nenumărate adrese de recunoștință și „distingțiune“.

— Preliminar gratuit.

In Sibiu (Nagyszeben).

Vanele de baie Stuchlichs

O piesă e numai cu 40 de cor.

Incălzește în 3/4 de oră 150 de litri de apă, pentru care consumă ca combustibil numai 10 fileri de cărbuni de lemn.

O vană de încălzit numai 24 cor.

Lungimea fundului vanei 122 cm.

:: :: Înălțimea de 60 cm. :: ::

Comandele se efectuează imediat și se trimit cu rambursă.

Gustav Stuchlich

Entengasse 17. HERMANSTADT. Saggasse 15.

Crema Salvator cel mai bun cosmetic pentru mâni și față, contra pișturilor și a necurătenilor de pe față. 1 borcan 1 cor.

Pudra Salvator, apără fața de părleală și face pelea albă ca laptele. Albă, roză și crem, 1 cutie 1 coroană.

Săpun Salvator; în timpul cel mai scurt face pelea fină și fragedă. 1 bucată o coroană.

Praf de pele Salvator Nr. III. un medicament sigur contra sudării mânilor și a picioarelor, absolut nestricăcios. 1 cutie 1 coroană.

Soirt de vin (Franzbrandwein) Salvator. Un medicament de casă cunoscut care nu trebuie să lipsească din nici o casă. Se recomandă la orice răceală, durere de cap, migrenă, iunghiuri, reumă și ischios. Prețul unei sticle 1 coroană.

Schwedische Tropfen. (Picături de Svedia) o doctorie probată contra boalelor de stomac. O sticlă originală 1 coroană.

Balsam pentru bătători depărtează repede și fără durere orice bătătură, pelea întărită sau negei. Prețul unei sticle cu pensulă 70 fileri.

Toate aceste preparate sunt numai atunci veritabile, dacă sunt provăzute cu marca de scut »Salvator«.

Comandele din provincă se execută prompt și cu băgare de seamă.

S. Mittelbach,
farmacia și drogheria la Salvator.
Zagrab
(Croația).

Opawski József

prima fabrică de trăsuri de copii în Ungaria de sud.

TIMIȘOARA. — Jozsefváros.
Bonnáz-u. nr. 15.

Ține în deposit

trăsuri de copii

fabricațiune proprie, dela cele mai simple până la cele mai îndobite cu prețuri favorabile.

Tot așa primește tot felul de reparaturi în branșa aceasta.

Anunțuri

primește administrația »Tribunei«, pe lângă : prețurile cele : mai moderate.

Aducem la cunoștința onor. public, că prăvălia **TESZLING és TASCH** sub numirea aceeași o vom conduce și pe mai departe. Totodată recomandăm onor. public magazinul bogat asortat ș. a.: pânze, canavaț, chifon, materii pentru halne bărbătești și femeiești, covoare, garnituri, damast și mărunțișuri, icoane, rame pentru oglinzi și gramofone, cari toate se află pe ăles în mare, regulat în magazinul nostru.

Serviciu prompt și ieftin.

Rogând și pe mai departe binevoitorul sprijin, suntem

TESZLING és TASCH

comercianți de manufacturi și articlii de modă

A R A D, str. Asztalos Sándor Nr. 1.

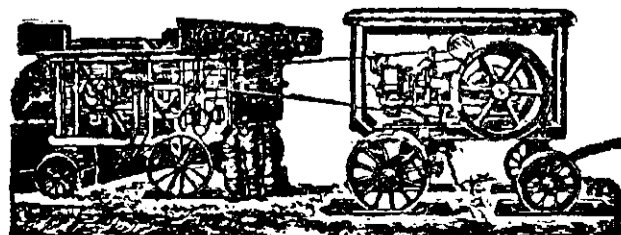
Tot la noi se mai pot căpăta plăcile cele mai moderne de gramofone bucată cu 3 cor. 50 fil. Gramofone noi, icoane, rame, cu prețuri foarte moderate.

Prima firmă de motoare sudungară.

Schmerek și Szabó

© © Temesvár-Józsefváros, Bonnáz-u. 14. © ©

Recomandă motoare mânate cu uleiu brut, benzin și cu gaz de prima calitate, precum și ori-ce articlii tehnici, uleiuri instrumente și mașini. Primește instalație

de mori pentru măcinat. - Atelier de reparat propriu!

Catalog de prețuri se trimite gratuit — și francat. —

— DROGUERIE. —

Dubiniewicz Oszkár

— comerciant de articole medicale, chimice și parfumuri. —
Kolozsvár, str. Deák-Ferencz nr. 8.

Chiag litr. 3 cor.

Aparate de fotografiat și tot ce se ține de ele, hârtii și articole chimice, Aparate dela 8—200 cor.

Petrol-China cel mai bun mijloc contra mătreței a căderii părului și cărunțirii. Prețul Cor. 1.20.

☉ Telefon 275. ☉

Acei cari la zidirea de case folosesc renumitul și cunoscutul material

BACULA

seuteste zidirea contra focului!

- Bacula** este viitorul material de zidire.
- Bacula** este acomodat ca amestecătură atât cu ghips cât și cu var.
- Bacula** exclude total tencuiala »Rabitz« în-trebuințată la plafoane.
- Bacula** este acomodat pentru boltituri,
- Bacula** este cea mai bună în jurul grinzilor de fier și cruță vremea.
- Bacula** folosită pentru stâlpi nu are lipsă ee răzământori.
- Bacula** este cea mai bună pentru ziduri (în afară și înlăuntru) contra focului.
- Bacula** la folosirea cazurilor de mai sus este cel mai bun și mai ieftin ca toate materialele de foc cunoscute până acum.

Cu detalii și eventuale explicări servește bucuros singurul reprezentant al Baculei:

VAS és TÁRSA

Arad, Boros-Béni-tér 6.

Cu planuri și prospecte la dorință servim gratuit.

Fritsch & Connert

atelier de ghete.

Mediaș — Medgyes.

Lucru de mână garantat.

- Ghete de șevro pentru domni . . . K 11.—
- „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ K 11.—
- „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ K 10.50
- „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ K 9.50
- Jumătăți de șevro pentru dame . . . K 8.—
- Ghete tari de muncitori dela . . . K 6.80
- Ghete de copii dela . . . . . K 3.—

Material de I-a clasă.

Să ne credeți

că este în interesul D-tre, dacă comandați — — coasa „Koronagyémánt“

Cu coasa „Koronagyémánt“

bătută odată se poate cosi ziua întreagă și deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele sau moi nu se găsesc între ele. Pentru trăinicia fiecărei bucăți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. La comanda de 10 buc.
 Prețul: 1 buc. 1.80 1.90 2.— 2.20 2.40 2.40 2.60 cor. una se dă rabat. —
 Comanda se pot face prin trimit. banilor înainte sau pe lângă rambursă la

Lengyel Testvérek magazin de coase
 Kaposvár, Fő-utca 22 T.

Cel dintâlu atelier de pietri monumentale aranjat cu putere electrică.

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA

măiestru de monumente și pietri de cimitir —
 Fabricație proprie din marmoră, granit, labrador etc.

Din pietri de mormânt magazina se află în
Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.
 Cancelaria și magazinul central:
Kolozsvár, Dézsma-u. 21.
 Telefon 662.
 Filiale: Nagyvárad, Nagyszeben, Déva și Bánpatok.

Mașină de spălat „Weltwunder“

cea mai bună și ieftină în lume.

Prețul cor. 40 —

Se cumpără dela toate fierăriile mai de seamă sau direct dela

Societatea „Weltwunder Company“
WILHELM OBERTH
 Mediaș — Medgyes (Transilvania).

— — — Prospecte trimite gratis. — — —

La trimiterea înainte a cor. 40.—, mașina se expediază franco.

Cele mai bune gramofioane

cu prețuri ieftine fără concurență și mare asortiment, se pot căpăta la

FRANZ SCHUBERT

Beelcherecul-mare (Nagybeeskerek)
 (palatul finanțelor).

Gramofioane cu 25—40—80 coroane până la 200.— Plăci mari de 75 cm. cu două părți 4 cor.

Orhestre pentru restaurante dela 450 cor.

Biciclete fabricație I 110 cor. — Toate părțile din cari se alcătuește în cel mai mare asortiment cu preț ieftin. La cerere se trimite gratuit catalogul de prețuri despre gramofioane, plăci, biciclete, motoare, mașini de cusut și părți alcătuitoare.